

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Czarnecka

Sędzia: SO Ryszard Małecki (spr)

Sędzia: SR del. Piotr Bagiński

Protokolant: st.prot.sąd. Wioletta Koberstein

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa małoletniej L. N. reprezentowanej przez ojca A. N.

przeciwko K. W.

o alimenty

na skutek apelacji wniesionej przez pozwaną

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 12 maja 2017 r.

sygn. akt IV RC 83/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1.a) w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz małoletniej powódki alimenty w kwocie po 600 zł (sześćset) miesięcznie od dnia 27 kwietnia 2015 r. do dnia 9 marca 2017 r., w kwocie 350 zł (trzysta pięćdziesiąt) miesięcznie od dnia 10 marca 2017 r. do dnia 31 października 2017 r. i w kwocie 500 zł (pięćset) miesięcznie od dnia 1 listopada 2017 r. płatne z góry do rąk ojca małoletniej powódki A. N., do dnia 10-ego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności, oddalając powództwo w pozostałej części;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie;

III. nakazuje Sądowi Rejonowemu zwrot pozwanej części opłaty od apelacji w kwocie 210 zł.

Ryszard Małecki Anna Czarnecka Piotr Bagiński

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym do Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu powódka małoletnia L. N. działająca przez ojca A. N. domagała się zasądzenia od pozwanej K. W. na swoją rzecz renty alimentacyjnej w kwocie po 600 zł miesięcznie płatnej do dnia 10-ego każdego miesiąca - począwszy od marca 2015 r. wraz z odsetkami. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że pozwana nie uczestniczy w życiu córki i nie partycypuje w kosztach jej utrzymania, nadto bardzo rzadko się z nią kontaktuje. Podano, że ojciec powódki z tytułu wykonywanej pracy otrzymuje wynagrodzenie w

wysokości ok. 2.400 zł netto miesięcznie, przy czym po potrąceniach z tytułu spłaty pożyczki zakładowej, wkładów do pracowniczej kasy zapomogowo-pożyczkowej oraz składki na ubezpieczenie na życie do jego dyspozycji pozostaje kwota jedynie 2.000 zł, przy czym koszty utrzymania powódki wynoszą ok. 1.000 zł miesięcznie. Tyle samo na swoje utrzymanie przeznacza ojciec powódki.

Wyrokiem zaocznym z dnia 4 sierpnia 2015 r. Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu zasądził od pozwanej na rzecz powódki rentę alimentacyjną w kwocie po 600 zł miesięcznie - począwszy od dnia 1 marca 2015 r., płatną z góry do rąk ojca małoletniej do dnia 10-ego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat.

W sprzeciwie od wyroku zaocznego pozwana wniosła o oddalenie powództwa ponad kwotę 350 zł miesięcznie - poczynając od czerwca 2015 r. Wskazała, że ojciec powódki zobowiązał się, że będzie się od niej domagał partycypowania w kosztach utrzymania córki w takim stopniu, w jakim sam finansował potrzeby powódki w okresie, kiedy pozostawała ona pod opieką matki. Pozwana wskazała, że do dnia dzisiejszego dokonuje spłaty zaciągniętej na utrzymanie swoje i córki pożyczki w kwocie 20.000 zł. Dodała, że ostatnio uzyskanym przez nią dochodem był zasiłek dla bezrobotnych w kwocie 244 zł otrzymany w lutym 2015 r. Dodała, że od marca 2015 r. ojciec powódki utrudnia jej kontakty z dzieckiem. Podniosła, że od dłuższego czasu nie posiada stałej pracy i dochodów.

Na rozprawie w dniu 13 stycznia 2017 r. powódka rozszerzyła powództwo wskazując, że domaga się zasądzenia od pozwanej alimentów w kwocie 750 zł od dnia 13 stycznia 2017 r. oraz w kwocie po 600 zł miesięcznie do dnia 13 stycznia 2017 r.

Wyrokiem wydanym w dniu 12 maja 2017 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w Poznaniu uchylił wyrok zaoczny z dnia 4 sierpnia 2015 r. w sprawie IV RC 199/15 i zasądził od pozwanej na rzecz małoletniej powódki alimenty w kwocie po 600 zł miesięcznie - począwszy od dnia 27 kwietnia 2015 r., płatne z góry do rąk ojca małoletniej A. N., do dnia 10-ego każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, oddalając powództwo w pozostałym zakresie (punkt 1 a i b), wyrokowi w punkcie 1a nadał rygor natychmiastowej wykonalności (punkt 2), nakazał ściągnąć od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań – Stare Miasto w Poznaniu kwotę 360 zł tytułem kosztów sądowych (punkt 3).

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

L. N. urodzona w dniu (...) pochodzi ze związku A. N. oraz K. W..

dowód: odpis skrócony aktu urodzenia powódki (k. 6)

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2014 r. wydanym w sprawie IV Nsm 15/14 Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu powierzył wykonywanie władzy rodzicielskiej nad powódką jej ojcu. Od tego czasu powódka mieszka z tatą.

Powódka ma ukończone cztery lata i aktualnie uczęszcza do przedszkola. Czesne z tego tytułu opiewa na kwotę ok. 225 zł miesięcznie. Składka na radę rodziców wynosi 20 zł. Na zakup książek oraz udział powódki w wycieczkach organizowanych przez przedszkole wydatkowana jest kwota 200 zł na semestr, co daje średnio ok. 35 zł w przeliczeniu na jeden miesiąc. Powódka często choruje, często zapada na infekcje dróg moczowych, ostatnio stwierdzono u niej powiększone węzły chłonne, aktualnie jest diagnozowana pod tym kątem, w związku z czym korzysta z prywatnych usług lekarskich. Ogółem na zakup lekarstw, badania i wizyty lekarskie powódki przeznaczana jest kwota średnio ok. 100 zł w skali miesiąca. Do pozostałych kosztów utrzymania powódki należą: koszt żywienia: 250-300 zł, wydatki na zakup środków czystości (30 zł), koszt nabycia odzieży (80 zł) i obuwia (60 zł), przypadający na powódkę koszt zakupu paliwa w związku z dowożeniem do przedszkola oraz odbiorem dziecka od pozwanej po zakończonych kontaktach (ok. 50-60 zł), koszt zapewnienia powódce rozrywki, w tym wydatki na zakup zabawek (ok. 100 zł). Powódka zamieszkuje wraz z ojcem. Do kosztów utrzymania mieszkania należą: koszty zużycia energii elektrycznej (ok. 175 zł za dwa miesiące, tj. średnio ok. 90 zł miesięcznie) oraz czynsz do wspólnoty (ok. 320 zł). Przypadający na powódkę udział

w tych kosztach wynosi zatem ok. 200 zł w skali miesiąca. Miesięczny koszt utrzymania małoletniej L. N. kształtuje się zatem na poziomie ok. 1200 zł.

Ojciec powódki A. N. zatrudniony jest w (...) S.A. z siedzibą w P. na stanowisku wtryskiwacza tworzyw i obsługi wózka jezdniowego za wynagrodzeniem w wysokości średnio 2.611,42 zł netto miesięcznie, przy czym A. N. spłaca pożyczkę zakładową w ratach po 250 zł miesięcznie, a z wynagrodzenia dodatkowo potrącana jest kwota ok. 100 zł tytułem wkładu na pracowniczą kasę zapomogowo-pożyczkową oraz składka ubezpieczenia na życie w wysokości 45 zł miesięcznie. A. N. spłaca kredyt zaciągnięty na zakup mieszkania w ratach po ok. 585 zł miesięcznie. Opłata abonamentowa za użytkowany przez niego telefon opiewa na kwotę ok. 62 zł miesięcznie.

W opiece nad córką wspiera A. N. matka pozwanej W. B.. Ojciec małol. wraz z siostrą i ojcem odziedziczyli po zmarłej matce udział we własności mieszkania, w którym zamieszkuje aktualnie dziadek powódki ze strony ojca ponosząc wszystkie koszty utrzymania lokalu.

Pozwana K. W. legitymuje się wykształceniem średnim. W okresie od dnia 22 lipca 2014 r. do dnia 26 lipca 2015 r. zarejestrowana była w Powiatowym Urzędzie Pracy w P. jako osoba bezrobotna. Za okres od dnia 1 stycznia 2015 r. do dnia 17 stycznia 2015 r. otrzymała z tego tytułu zasiłek w kwocie 288,95 zł netto. Z dniem 18 stycznia 2015 r. utraciła prawo do zasiłku. Od sierpnia do września 2015 r. pracowała we Francji przy zbieraniu owoców. Po powrocie była zatrudniona w firmie produkcyjnej za wynagrodzeniem w wysokości średnio ok. 1.700 zł netto miesięcznie. Następnie pracowała jako pracownik ochrony w sieci sklepów (...). W sierpniu 2016 r. pozwana korzystała ze świadczeń pomocy społecznej. Przyznano jej zasiłek celowy w kwocie 150 zł. Od 2016 r. pozwana pracuje w firmie (...) jako operator maszyn. W roku 2016 uzyskała dochód w wysokości 27.615,87 zł, co daje średnio ok. 2.300 zł brutto miesięcznie. W styczniu i lutym 2017 r. pozwana przebywała na zwolnieniu lekarskim o otrzymała zasiłek chorobowy w kwocie ok. 1700 zł. Poza powódką pozwana nie ma nikogo na utrzymaniu. Na mocy umowy z dnia 1 listopada 2015 r. przekazała ojcu w darowiźnie udział we własności samochodu osobowego marki S., który użytkuje.

Pozwana pozostaje w nieformalnym związku z W. O., z którym wspólnie zamieszkuje. Koszty swojego utrzymania pozwana szacuje na kwotę 1.000 zł miesięcznie.

Od czasu powrotu z Francji pozwana widuje się z córką dwa razy w miesiącu zgodnie z postanowieniem sądu w tym przedmiocie - w weekendy od piątku do niedzieli.

Alimenty na rzecz powódki zasądzone wyrokiem zaocznym z dnia 4 sierpnia 2015 r. ściągane są przez komornika sądowego. Częściowej spłaty zaległych alimentów w kwocie 3.400 zł dokonał ojciec pozwanej. Aktualnie renta jest regulowana na bieżąco.

Powiatowy Urząd Pracy w P. dysponuje ofertami pracy dla operatorów maszyn ze stawką w kwocie ok. 13,37 do 15,26 zł brutto za godzinę oraz dla pracownika produkcji za wynagrodzeniem w wysokości od 2.700 do 3.500 zł brutto miesięcznie lub stawką od 13 zł do 15,26 zł brutto za godzinę.

W tak ustalonym stanie faktycznym i po dokonaniu oceny dowodów Sąd Rejonowy zważył, że podstawę prawną zgłoszonego żądania stanowił art. 133 § 1 k.r.o., w świetle którego rodzice zobowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z jego majątku wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania.

Okolicznością niesporną w niniejszej sprawie było, że powódka nie jest jeszcze w stanie samodzielnie się utrzymać albowiem nie posiada majątku przynoszącego dochód, w związku z czym jej rodziców obciąża obowiązek alimentacyjny.

Ustalając rozmiar ciężącego na K. W. względem córki obowiązku alimentacyjnego Sąd kierował się dyrektywami zawartymi w art. 135 § 1 i 2 k.r.o., w świetle których zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, przy czym wykonanie obowiązku

alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, może polegać w całości albo w części na osobistych staraniach o utrzymanie lub wychowanie uprawnionego. W takim wypadku świadczenie alimentacyjne pozostałych zobowiązanych polega na pokrywaniu w całości lub w części kosztów utrzymania lub wychowania uprawnionego.

Za bezsporne Sąd uznał, że od dnia 1 marca 2015 r. powódka pozostaje pod opieką ojca, a do czasu wszczęcia w stosunku do pozwanej postępowania egzekucyjnego po wydaniu wyroku zaocznego w niniejszej sprawie K. W. nie łożyła dobrowolnie na utrzymanie córki. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że na zaspokojenie swoich usprawiedliwionych potrzeb małoletnia L. N. potrzebuje kwoty ok. 1200 zł w skali miesiąca. Odnosząc się do ustalonych wyżej kosztów utrzymania powódki Sąd uznał je za usprawiedliwione zarówno co do zasady, jak i co do wysokości i nie mogą one zostać uznane za wygórowane czy zbyteczne. Biorąc pod uwagę okoliczność, że powódka liczy dopiero cztery lata i uczęszcza do przedszkola, w którym ma zapewnione posiłki, Sąd określił wydatki na wyżywienie powódki na kwotę 250-300 zł miesięcznie uznawszy, że kwota ta odpowiada zasadom doświadczenia życiowego i zawodowego Sądu i w zupełności wystarczy na zaspokojenie potrzeb żywieniowych powódki w okresie przebywania poza przedszkolem. Pozostałe wskazywane przez stronę powodową koszty utrzymania małoletniej L. N. nie budziły wątpliwości pod kątem zgodności z zasadami doświadczenia życiowego i zawodowego Sądu.

Biorąc pod uwagę okoliczność, że pozwana spędza z córką jedynie dwa tygodnie w miesiącu Sąd ocenił jako oczywiste, że co do zasady winna w wyższym niż ojciec powódki stopniu partycypować w kosztach utrzymania córki. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że pozwana nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości zarobkowych. Uzyskiwane przez nią wynagrodzenie w deklarowanej wysokości nie odpowiada bowiem realiom rynkowym. Z informacji uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w P. wynika, że urząd dysponuje aktualnie ofertami pracy dla operatorów maszyn ze stawką w kwocie ok. 13,37 do 15,26 zł brutto za godzinę oraz dla pracownika produkcji za wynagrodzeniem w wysokości od 2.700 do 3.500 zł brutto miesięcznie albo stawką od 13 zł do 15,26 zł brutto za godzinę. Nie budziło wątpliwości Sądu, że mając na utrzymaniu małoletnie dziecko pozwana winna czynić starania o pozyskanie jak najlepiej płatnej pracy celem zapewnienia dziecku prawidłowych warunków do egzystencji i rozwoju. Jak już zostało wyżej zasygnalizowane, rozmiar obowiązku alimentacyjnego ustala się w oparciu o możliwości zarobkowe osoby obowiązanej do renty, a nie wysokość faktycznie uzyskiwanych przez nią dochodów. Przyjmując, że możliwości zarobkowe pozwanej kształtują się na poziomie wskazanym przez Powiatowy Urząd Pracy w P., nadto mając na uwadze okoliczność, że pozwana koszty swojego utrzymania oszacowała na kwotę 1.000 zł miesięcznie Sąd przyjął, że K. W. winna i może partycypować w kosztach utrzymania córki do kwoty po 600 zł miesięcznie. Sąd podkreślił, że pozwana nie udowodniła, iż nie jest zdolna do pracy - choćby częściowo, w związku z czym jej twierdzenia w tym zakresie Sąd uznał za gołosłowne.

Żądanie dalej idące Sąd oddalił albowiem brak było podstaw do uznania, że z dniem 17 stycznia 2017 r. nastąpiła istotna zmiana czy to w zakresie usprawiedliwionych potrzeb powódki czy to w zakresie możliwości zarobkowych lub majątkowych pozwanej, która uzasadniałaby ustaleniem z tym dniem obowiązku alimentacyjnego pozwanej względem powódki w wyższej wysokości.

Sąd uzasadnił również orzeczenie o nadaniu wyrokowi w punkcie 1a rygoru natychmiastowej wykonalności oraz o kosztach postępowania.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodziła się pozwana, która wywiodła apelację, zaskarżając orzeczenie w zakresie sumy zasądzonych alimentów ze względu na brak dochodów pozwalających na ich bieżącą i wsteczną spłatę oraz w zakresie kosztów postępowania. Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia i zasądzenie alimentów po 350 zł miesięcznie.

W odpowiedzi na apelację powódka, za pośrednictwem swojego ojca A. N. wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania odwoławczego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej okazała się zasadna w części.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny, co pozwala Sądowi Okręgowemu uznać go za własny (art. 382 kpc.). Pozwana wprawdzie kwestionuje wydatki ponoszone przez ojca małoletniej na odzież oraz na rozrywki, jednak zarzuty te są gołosłowne i nie poparte żadnymi rzeczowymi argumentami. Przede wszystkim jednak ich uwzględnienie nie rzutowałoby w stopniu istotnym na ocenę zaskarżonego rozstrzygnięcia, ponieważ łączne wydatki z obu tych tytułów wynoszą 180 zł.

Koszty utrzymania małoletniej wynoszą zatem od 1.000 – 1.200 zł miesięcznie.

Pozwana sprawuje pieczę nad córką w dwa weekendy w miesiącu, w przeważającym więc zakresie to ojciec powódki czyni osobiste starania opiekuńczo-wychowawcze, co oznacza, że pozwana winna być w większym stopniu obciążona finansowym wymiarem obowiązku alimentacyjnego.

Sąd Rejonowy obciążył pozwaną mniej więcej połową kosztów utrzymania powódki, rozstrzygnięcie o zasadności apelacji wymagało zatem, zbadania, czy obciążenie to odpowiada możliwościom zarobkowym pozwanej.

Pozwana po powrocie do Polski w 2017 r. uzyskiwała dochody na poziomie 1.700 zł netto miesięcznie, także w okresie pobierania zasiłku chorobowego – przy deklarowanych kosztach utrzymania w kwocie 1.000 zł. Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że, mimo istnienia na rynku pracy ofert uzyskiwania wyższych zarobków, nie można pozwanej czynić zarzutu, że w tym okresie nie wykorzystywała swoich możliwości zarobkowych. Niezależnie do tego, dochody takie pozwalały jej na ponoszenie ciężaru świadczenia alimentów w zasądzonej przez Sąd Rejonowy kwocie 600 zł miesięcznie.

Od dnia 10 marca 2017 r. pozwana uzyskiwała świadczenie rehabilitacyjne w kwocie ok. 800 zł, a następnie ok. 600-700 zł miesięcznie do dnia 5 września 2017 r. Decyzja w przedmiocie przyznania jej świadczenia rehabilitacyjnego została wydana w dniu 27 kwietnia 2017 r., stąd Sąd Okręgowy uznał, że wniosek dowodowy pozwanej w tej kwestii nie jest spóźniony (art. 381 kpc.). W tym okresie możliwości zarobkowe pozwanej uległy bezsprzecznie zmniejszeniu, co musiało skutkować obniżeniem jej obowiązku alimentacyjnego. W ocenie Sądu Okręgowego pozwana winna być obciążona świadczeniem w kwocie 200 zł miesięcznie, jednak w apelacji pozwana zaskarżyła wyrok co do kwoty przewyższającej alimenty w kwocie 350 zł miesięcznie, Sąd Okręgowy nie mógł więc zasądzić kwoty niższej niż wskazywana przez pozwaną kwota 350 zł miesięcznie (art. 378 § 1 kpc.).

Po utracie prawa do świadczenia rehabilitacyjnego pozwana stała się osobą bezrobotną i do chwili obecnej nie znalazła pracy, która – jak wyjaśnia – pozwoliłaby jej płacić alimenty w zasądzonej kwocie, jednocześnie wskazała, że na rynku są oferty pracy za kwotę 2.400 zł brutto miesięcznie (ok. 1.700 zł netto). Sąd Okręgowy wskazuje, że po okresie pobierania świadczenia rehabilitacyjnego pozwana przez pewien czas mogła mieć problem ze znalezieniem pracy – czas ten Sąd szacuje na ok. 2 miesiące. Po upływie 2 miesięcy pozwana winna jednak podjąć pracę i brak jest obecnie usprawiedliwienia dla pozostawania pozwanej bez źródła dochodu w sytuacji, gdy pozwana ma na utrzymaniu małoletnią córkę, nad którą nie sprawuje pieczy. Zdolność zarobkową pozwana uzyskała zatem od dnia 1 listopada 2017 r. co najmniej na poziomie sprzed marca 2017 r., tj. 1.700 zł netto miesięcznie. Nawet przy uwzględnieniu, że pozwana zmuszona będzie ponosić koszty dojazdu do pracy, obciążenie jej obowiązkiem alimentacyjnym w kwocie 500 zł miesięcznie nie jest nadmierne i odpowiada zarówno stopniowi, w jakim pozwana sprawuje pieczę nad córką, jak i jej możliwościom zarobkowym.

W tym stanie rzeczy należało na podstawie art. 386 § 1 kpc. zmienić zaskarżony wyrok w sposób opisany w sentencji, a w pozostałym zakresie oddalić apelację pozwanej na podstawie art. 385 kpc. Małoletnia powódka uległa w niniejszym procesie nieznacznie, stąd koszty procesu (w tym wypadku nieuiszczona opłata od pozwu) winny obciążać pozwaną w całości na podstawie art. 98 § 1 kpc. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Pozwana w apelacji zaskarżyła wyrok ponad kwotę 350 zł alimentów, stąd winna uiścić opłatę w kwocie 150 zł – Sąd Rejonowy ma obowiązek zwrócić pozwanej nadpłatę na podstawie art. 80 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Ryszard Małecki Anna Czarnecka Piotr Bagiński